

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Steagul dela Blaj.

Chestia steagului tricolor, pe care mâni necunoscute au avut imprudena să-l arboreze pe turnul Catedralei, continuă să agite opinia publică, într-o măsură deosebit de mare.

Cercetarea s'a pornit pe toată linia, și patrulele de jandarmi circula ziua-noaptea pe străzile orașului, care a trecut de mult la ordinea zilei peste acest fapt.

Presa ungurească se poate felicita pentru tărăboiul ce a făcut în jurul acestei chestii, umflând-o, până să ia proporțiile înspăimântătoare a unei înalte trădări de patrie și dinastie.

S'a subliniat «demonstrațiile zgomotoase» și atitudinea agresivă a publicului, când în realitate n'a fost nici o umbră de rezistență; s'au iscodit povești îngrozitoare cu miliția, care ar fi dat năvală asupra mulțimei îndârjite, când în tot Blajul nu sunt decât doi busari și aceia au alte lucruri de isprăvit și nu să susțină ordinea publică.

E adevărat, că organul semioficios al guvernului a desmintit la câteva zile știrile aceste alarmante, reducându-le la proporții mai calmante. Dar ce folos! Așa zisa revoluție dela Blaj a răpit cu sine, la urmă, și cercurile guvernamentale și vedem din răspunsul ministrului de interne, că nu de mai puțin e vorbă decât de arborarea drapelului *statului român*. Se pornește așadar o intenționată mistificare în jurul steagului dela Blaj, care după-cum este știut nu a fost al statului român.

Opinia publică avea lipsă, cu ori-ce preț, de a susține la suprafață fantoma trădării. Și combinațiile fantastice succedau din ce în ce mai grozave; lumea se gândia cu groază la răscoala din Blaj, de care noi, cei de acasă, nu aveam nici ideie.

In fiecare an doar ne pomeniam,

— ales în preajma zilei de 3 Maiu — câte cu un steag tricolor, arborat când pe un stejar din berc, când pe crucea din dealul viilor, când chiar în mijlocul Chereteu-lui. Jandarmii, îndată ce luau de veste confiscau steagul și îl duceau la casa orașului. Apoi porneau cercetarea. Și atât. Nu i-a căzut nimănui nici un fir de păr, necum să se sguduie temelile țării ori să se clatine tronul.

Nu; toate au rămas în bună orânduială cum au fost înainte; pământul s'a învârtit mai departe în jurul osiei sale, fără să se stânjenească de un steguleț nevinovaț.

Fără voie ni-se îmbie întrebarea: pentru ce steagul din acest an a produs o senzație așa de extraordinară? Cine are interesul să exploateze acest caz, pentru a prezenta *întreg Blajul*, ca un cuib de tăciunari și dinamitarzi? Este oare în interesul binelui de obște să vezi numai decât tradare și să suspiționezi pe toată lumea, când e vorbă de fapta nesocotită a unui necunoscut?

*

Cercetarea s'a pornit, și ea va scoate la iveală pe făptuitor, lucru pe care îl dorim și noi.

Noi n'avem obiceiul de a opera cu suspiționări, căci dacă am face-o, ar trebui să întrebăm și noi: cine a avut interesul, ca steagul tricolor să fie arborat *tocmai pe turnul Catedralei din Blaj*?

De prezent, ar fi foarte de dorit, ca lumea să nu se mai alarmeze degeaba și să nu implice cu suspiționări, în această chestie persoane, cari sunt conștii de responsabilitatea situației lor și nu au lipsă de lecțiile de patriotism și dinasticism ale tuturor fișicelor.

Ridicăm cel mai hotărît protest împotriva acestor suspiționări de rea credință și fără temei!

Contele Czernin în audință la regele Carol. Regele Carol al României va primi la Constanța, în audință pe contele Ottocar Czernin, ambasadorul din București al monarhiei noastre. Aceasta audință a stârnit mari surprinderi în cercurile diplomatice și cu atât mai virtos căci audința va premerge întâlnirii din Constanța a regelui Carol cu Țarul-Rusiei. Pe lângă aceea contele Czernin în săptămâna trecută fiind în Viena a fost primit în audință și de Monarhul nostru.

Știrile oficiale spun că contele Czernin voiește se mulțumească regelui Carol pentru distincția ce a primit-o de curând. Probabil că nu-i acesta adevăratul motiv. Se presupune, că ambasadorul austro-ungar va pertracta chestii politice ca: raportul dintre România și Monarhia noastră și nu va trece cu vederea nici chestiunea albaneză.

Censurarea cărților didactice.

Citim un ordin al Consistorului gr-or. din Sibiu și publicat într'un număr recent al T. R. în care se face atenție autorii de cărți didactice să le trimită mai întâiu Consistorului, unde se vor censura *in manuscris*. Tipărirea și încuviințarea cărților de școală se va face numai după o prealabilă aprobare a manuscriselor. Deși Ordinațiunea Consistorului din Sibiu prejudecă hotărârile luate în privința aceasta de secția școlară a Asociațiunii, credem, că e bine, dacă atragem asupra chestiunii și atenția Consistoarelor noastre. La noi este introdusă pretutindenea censura previe, iar tipografia arhidiecezană nu poate pune nimic sub tipar fără încuviințarea revizorului, căci natural este de mare interes obștesc, ca mai ales cărțile școlare să apară neexceptionabile din toate punctele de vedere. Dar o reformă în privința aceasta se impune de mult și la noi. Cărțile didactice să fie și la noi censurate mai întâiu în manuscris, prin *bărbați competenți*. Alcătuirea comisiei pentru censurarea cărților este insuficientă și să mărginește aproape exclusiv la editarea cărților bisericești. Cărțile de școală trec mai întotdeauna numai prin censura Ministrului și exprimă de multe ori vederi ciudate și convingeri particulare ale singuraticilor autori. Ici-colo se vede și lipsa unei orientări sigure pedagogice. Deși chestia manualelor de școală preocupă și secția școlară a Asociațiunii, credem, că mai rămâne destul de lucru și pe seama Consistoarelor noastre în direcția aceasta.

Rezoluția dela Ileanda-mare.

Cu ocaziunea adunării populare din Ileanda-mare s'a înaintat și primit următoarea rezoluție:

I.

„Având în vedere, că poporul român de sub coroana Sfântului Ștefan din Transilvania și Ungaria, este lipsit de drepturile sale naționale, ba este adeseori împiedecat nu numai în dezvoltarea sa națională, ci chiar și în exercitarea drepturilor și libertăților cetățenești și politice;

având în vedere, că reforma electorală, de curând înfăptuită, — atât prin împărțirea cercurilor, cât și prin statorirea dreptului electoral, — este îndreptată în mod vădit în contra validității politice a poporului român,

având în vedere, că nemulțămirea ce urmează din aceasta stare umilitoare și jignitoare, este nu numai în detrimentul poporului românesc, ci și al țării și al întregii monarhii,

convins fiind, că aceasta tristă stare — de lucruri numai prin înfăptuirea dorințelor exprimate în programul politic al partidului național român se va putea înlătura, și numai luptând în deplină solidaritate sub steagul acestui partid își va putea atinge ținta sa legală și justă:

Își exprimă nestrămutata sa credință și alipire către programul partidului național român și către organizația sa de partid, fiind hotărât a purta lupta politică în deplină solidaritate și fără șovăire.

II.

Tare în conștiință, că poporul român a fost totdeauna și este și astăzi supus loial al dinastiei habsburgice și că și-a făcut și își face fără șovăire datoriile față de patria în care trăiește, protestează cu toată energia

în contra celor ce atribuie poporului român o politică iredentistă, străină de firea și de convingerile noastre politice. Credința noastră către Tron și patrie poporul român nu o afirmă numai prin cuvinte. Secolele dearândul părinții și străbunii noștri au dovedit-o în chipul cel mai strălucit prin fapte.

Pentru Tron și patrie ei și-au vărsat sângele șiroaie pe toate câmpurile de războiu ale monarhiei noastre și niciodată Români n'au șovăit în credința lor și nu au conspirat cu inimicii țării sau ai monarhiei habsburgice. Dacă prin urmare, cândva s'ar ivi chiar și între Români glasuri contrare, cauza, care le-ar putea produce, este singură politica de maghiarizare aplicată și în trecut și în prezent ca sistem de guvernare.

III.

Recunoaște fără înconjur, că între națiunea maghiară și națiunea română există o superioară comunitate de interese, și e gata a da concursul său pentru siguranța elementului maghiar, având și concetățenii noștri maghiari și mai ales guvernele țării să contribuie prin legi și instituții pozitive la a noastră întărire națională: a Românilor din regatul ungar.

Pretinde deci, deplină și neîntârziată recunoaștere a individualității politice naționale a poporului român, în cadrele monarhiei și ale regatului ungar, care individualitate este perfect compatibilă cu unitatea statului și cu libera dezvoltare a tuturor celorlalte națiuni din patrie, și solicită înfăptuirea fără amânare a unei reforme electorale pe deplin corespunzătoare justelor considerațiuni democratice, și nu mai puțin ocrotirea intereselor culturale și economice ale poporului român.

IV.

În urmare regretă, că în tratativele sale cu delegații partidului nostru național primul-ministru al Ungariei nu a crezut de cuviință să dea poporului nostru garanții serioase și constituționale pentru libera viață națională. Dar fără recunoașterea drepturilor noastre naționale pacea, și de noi dorită, între națiunea maghiară și română este cu neputință a se încheia vreodată.

Vedem cu adânc regret, că guvernul prezidat de contele Tisza consideră ca o concesione reintroducerea catehizării românești și admiterea limbii noastre în școlile primare de stat numai ca simplă limbă interpretativă, deși acele școli sunt susținute și din birurile poporului român în număr de 3 $\frac{1}{2}$ milioane suflete, cari prin dările lor de bani și sânge, sunt un element tot așa de „susținător de stat“, în proporție ca și elementul maghiar.

Dar și acestea pretinse „concesiuni“ sunt cu desăvârșire nimicite prin menținerea diecezei maghiarizatoare de Hajdudorog, prin condamnarea la pușcărie a Românilor, cari bazați pe dreptul firei, pe legi pozitive, bule papale, decrete împărătești, protestează contra înființării ei; prin noile prigoniri ale ziarelor noastre naționale; prin întrebuirea a zeci de milioane de coroane pentru întemeierea de nouă colonii maghiare între Români; prin nesocotirea limbii românești în oficiile publice; prin declarația publică a domnului prim-ministru, căci nici dsa nu va executa nici măcar legea naționalităților, lege sancționată de Majestatea Sa și neabrogată; și prin înfăptuirea „noului“ legi electorale îndreptată împotriva popoarelor nemaghiare.

FOIȚA.**Tu mângâiere tuturor ne dai!*)**

Codrul: În serenada voastră fermecată

Se stânge jalea inimei rănite!

...Izvoare dragi, voi gureșe izvoare,

Cântați mai dulce azi ca ori-și-când!

Cântarea voastră 'n inimă-mi străbată,

Și 'ncet, încet..., așa pe nesimțite,

Să cred c'a fost un vis, un vis ce moare

Solia tristă-a vântului de sară:

— „Bătrâne codru, plângi!, departe

(n văi

Murit-a craiul vulturilor tăi!“

Copacilor! doiniți în glas sălbatec,

M'omoară plânsul tristelor izvoare,

Cântați-mi voi, în versul furtunatic

Să uite bietul codru, o!, să uite,

C'aceeași șoaptă tristă, plângătoare

I-o spun... i-o spun și bietezele izvoare:

— „Bătrâne codru, plângi!, departe

(n văi

Murit'a craiul vulturilor tăi!“

Aruncă vâlul tău de neguri, noapte,
Pe fruntea mea, adormi-mă de poți.

*) Dăm aceste două poezii, din „Albumul Vlaicu“, ce s'a pus sub tipar, de o lună de zile.

O, noapte-azi cât de cu jale cântă
Copacii tot aceleași triste șoapte:

— „Bătrâne codru, plângi! departe

(n văi

Murit-a craiul vulturilor tăi!“

Alină-mă tu, noapte, de mă poți!

Furtună, tu cu mâinile grozave

Copacii se mi-i zmulgi din rădăcină..

M'omoară glasul nopții ce suspină

Aceleași șoapte triste, plângătoare:

— „Bătrâne codru, plângi!, departe

(n văi,

Murit-a craiul vulturilor tăi“.

Furtună tu alină-mă că poți!

Doina: Mărire Ție, Domnul Nemuririi,

Tu singur ești stăpânul fericirii,

Mărire! Tu mi-ai dat ca să trăiesc

Să văd în zări și șoimul românesc!

Tu mângâiere tuturor ne dai.

Vlaicu: Alină-te, iubite codru crai!

O. Hulea.

A fost odată...

Acoper cu mâna privirea s'ascult,
În farmec de pulberi albastre:

...C'o pagină sfântă de-acuma mai mult,
Sub ceriul poveștilor noastre...

Acoper cu mâna privirea s'ascult,

La vetrele calde, de-acuma mai mult

C'o pajură 'n basmele noastre...

Oftatul se stânge și ochii tresar,

Și doliul din suflete pierde —

Avântu-ți și zboru-ți și toate se par

Că n'au fost decât o părere.

Oftatul se stânge, și ochii tresar,

Avântu-ți și zboru-ți și toate se par

Că n'au fost decât o părere...

— În laturi ispită — căci basmul e sfânt,

Sunt veacuri de-aduceri aminte:

Ecouri rămase din scumpu-ți avânt

Prin aier, ne strigă: 'nainte!

..Te-ai dus ca o rază pe aripi de vânt,

Dar glasuri rămase din scumpu-ți avânt

Răcnesc viforos: Înainte!

...O, dormi fără gânduri un somn de 'mpână,

Pe frunte cu nimbul de glorie,

Și 'n sufletu-ți nobil o, nu fi 'ngrijat —

Noi mergem de-acum spre victorii...

O, dormi fără gânduri un somn de 'mpână

Martir tu al visului nostru sfârmat

Și-al primului pas spre victorii.

În salba de 'nvingeri și scumpe mândrii,

Prin veșnicul clocot din lume,

Copii de-ai copiilor noștri copii

Păstra-vor mărețul tău nume.

Copii de-ai copiilor noștri copii,

Cu farmec, prin visele lor aurii

Rosti-vor mărețul tău nume.

T. Murășanu.

V.

Oricât ar fi de asupritoare sistemele de guvernare sub care trăiește o parte a neamului românesc, noi ne simțim sub raportul cultural un singur popor cu Românii de pretutindenea și nici o putere fumească nu are dreptul și nu va izbuti să slăbească această coeziune morală, să întunece a noastră bimilenară și sfântă conștiință. Ea este rodul istoric și cu desăvârșire natural al glorioasei noastre origini comune și al lămpii noastre naționale. Constată deci, că orice cine atacă și vrea să umilească ființa noastră națională a Românilor din Ungaria sau din alte țări, jignește sufletul tuturor Românilor.

VI.

Poporul român va jertfi averea și sângele său pentru Tron și patrie — însă niciodată nu se va lăpăda de legea și limba sa, de pământul, de credințele și tradițiunile sale strămoșești. Pentru nimenea și pentru nimic în lume nu-și va jertfi neamul românesc sufletul său: naționalitatea sa.

Niciodată Tronul nu ne-a cerut asemenea jertfe și nici patria nu ne-o poate cere. Numai partide și guverne, fără dreaptă judecată, au îndrăsnit și îndrăsnesc să ceară asemenea jertfe, contrare firii și dezastruoase pentru însăși existența țării.

VII.

În fine exprimă deplina încredere față de comitetul central al partidului, față de deputatul cercului dr. T. Mihali și față de deputații români naționali din parlamentul Ungariei și îi roagă să perziste în lupta ce o conduc.

Dedicație lui Ciuvic.

Te-ai poticnit în versuri vere
Și te-a trântit Pegazul
Cum văd, din modă ai trecut
Și nu-ți mai știm năcazul.

Eu ca un soț ce te respect
M'am întrebat: cum poate
Să aibă vervă și talent
Și versuri tot nu scoate?

Dar' azi... în fine am aflat
C'ai lumpărit — în praznic
Ai ciocănit c'un deputat
Ș'ai devenit: năpraznic.

Par'că te văd în colț de masă
Bând la tutun și — sodă
Cu gesturi largi și frunte lată
Și plete — după modă!

Și nu mă mir c'ai încetat
Căci picnicul trecură
Și muza care te-a 'ncântat
Să vede: nu se îndură!

Adio vere! Cobza 'n cui
Și protocolu 'n spate
La iarnă facem alt picnic
Și 'n rime iar te-i zbate!

Cucuveica.

La cestiunea clădirii Seminarului nostru teologic.

În numărul 56 al Unirii din a. c. „un modest preot dela sate“, după ce face o reviză asupra stării actuale, în care se află vechiul seminar teologic din Blaj, și își exprimă bucuria, că ideea mării și a străformărilor lui s'a sulevat din nou și este în ajutorul realizării.

Este fapt, că prin „provincia noastră metropolitană“, respective prin arhidieceză s'a răspândit vestea, că în scopul mării Seminarului teologic se intenționează luarea unei părți din școala cu internatul de fete, zidită prin maritimă repausatului marelui Arhieru Dr. I. Vancea.

Această veste a stârnit un rezonanz în clerul estern, și toți verșează în dubiul, că oare prin faptul acesta nu se vatamă intențiunea gloriosului fundator, care ar fi voit, ca școala cu internatul de fete se rămână neatinsă, în forma și cu destinația ce i-a dat-o. Și apoi cestiunea este: cum ar fi să se înlocuiască partea luată din aceea clădire? Prin un adaus infundat către grădina ei? Ar fi mare daună, ca un edificiu mare să se ascundă în dosul școlii, pe când piața atâta de spațios, și regulat al Blajului — are lipsă de clădiri, cari să-i înalțe aspectul și frumuseța ridicând totodată și orașelul acesta.

Asta este și părerea „modestului preot dela sate“ motivată și din alte puncte de vedere.

Dar, considerându-se lucrul mai de aproape s'ar părea, că nice nu ar fi lipsă deocamdată de a se lua vre-o parte din școala cu internatul de fete, și nice de a-și zidi o nouă clădire în scopul mării Seminarului teologic.

Dacă, precum se afirmă, o parte a părților parterului seminarial este infundată în pământ, iar o altă parte este umezită, aceste defecte se pot înlătura, așa: că pământul să se sape și depărteze dela pereți, iară umezirea să se împiedece prin tencuiala de beton care este la ordinea zilei.

Pentru mărirea Seminarului s'ar putea lua partea mănăstirii de către răsăritul de soare în imediata legătură cu seminarul, — și nu în legătură cu școala de fete — unde se deschide o prospectivă frumoasă și undulează un aer sănătos. Boltiturile dela chiliile călugărești, — fiind recunoscut de mult, că sunt prea grele pentru părții edificiului, — să se delature, și să se întocmiască cu plafon cu stucătură, apoi să se formeze încăperile de lipsă cu mărirea lor recerută. Întreg edificiul să se repareze radical, pentru că lăsat și mai departe în starea lui actuală și nelocuit, este în pericol a se slăbi tot mai mult, și în fine a se ruina.

După-ce pentru gimnasiu s'a zidit deja o nouă clădire, din casele vechiului gimnasiu se prefac locuințe pentru profesorii necăsătorii eventual călugări, dacă mai sunt și ar rămânea încă localități și pentru alte trebuințe. Drept aceea, până-când se poate ajunge scopul în forma aceasta, pentru-ce să-și mai edifice noue clădiri? A căror zidire, conservare și asigurare contra daunelor de foc ar pretinde o sumedenie de bani.

În felul acesta școala de fete cu internatul ei ar rămânea neatins și intențiunea fundatorului maritim ar fi salvată, iar

partea mănăstirii acum negleșă ar fi scăpată de perire și, în modul amintit adaptată, ar corespunde foarte bine scopului, pentru care a fost menită dela început.

Dacă însă în cele din urmă totuși s'ar ivi necesitatea unei clădiri noue în scop cultural, aceea la nici un caz să nu se zidească într'un loc infundat, ci în partea de către piață, care să servească nu numai scopului, ci și spre înfrumusețarea orașului. După-ce însă — pe cât știm, cele mai multe case de pe marginea piațului sunt proprietate a capitlului Bobian, din cari unele nu mai pot sta față cu edificiile frumoase ale institutelor de învățământ existente și cu biserica catedrală, și nici nu sunt toate de lipsă ca locuinți pentru membrii capitulari, posibilitatea unei clădiri în scop cultural la marginea piațului atrăne numai dela maritimă aceluși Venerat Capitlu, care luând în considerațiune jertfele, ce se se fac și în alte părți pentru promovarea scopurilor culturale ar fi să se determine a dona, ori a vinde pe lângă un preț mai moderat unele din acele case cu internele lor, spre a edifica o casă în scopul cultural ivit.

O nouă clădire s'ar putea face și în felul, că precum îmi aduc aminte, părții casei capitulare, unde astăzi este administrațiunea capitulară centrală, sunt atât de masivi și solizi, încât ar putea suporta greutatea unui etaj, care s'ar putea zidi cu mai puține spese și în forma aceasta ar putea servi nu numai scopului cultural, dar și spre decorul piațului Blaj, care ținându-să în vedere dezvoltarea Blajului, nu trebuie negleșă.

Conziderată din toate punctele de vedere, acțiunea clădirii și aranjarea Seminarului nostru teologic, conform indigențelor actuale, este o chestiune momentosă și merită o multă și profundă cumpănire. Drept aceea nici nu ar trebui pripită rezolvirea ei, pentru-că chiar „periculum in mora non est“. Consult ar fi, că după-ce la realizarea acestei idei s'ar reclama poate și concursul material al preoților și al mirenilor, precum o finează „modestul preot dela sate“, rezolvirea chestiunilor subversante să se amâne până la un Sinod mixt, care să se convoace cât mai fără amânare, eventual la o conferință constatoare din preoți și mireni, cari apoi să iee o hotărîre bine cumpănită și realizabile.

Aceasta este părerea unui alt preot dela sale mai îndrăsnit și care poate se fie lăsat, — însă fără de a se simți ofenzat, — de omul pe care Goethe îl caracterizează cu vorbele: „Dieser Mensch: ein Thor für sich, für Andere Klug, hat Rath für jedermann, nur nicht für-sich“.

Cei chemați vadă, ca să nu se întâmple greșeli, ce s'ar putea încunjura și decât un lucru pripit și rău făcut, mai bine se rămână toate cum sunt, până-când Dumnezeu ne va da timpuri mai bune.

Un veteran.

Congresul femeilor.

Ziua a doua.

Ședința a doua s'a ținut Marți în 9 Iunie la orele 10 a. m.

Prezidenta deschizând ședința dă cuvântul Dlui Dr. Nicolae Bălan, profesor din Sibiu, care-și desvoaltă cu multă inimă și iscusință conferința sa despre: *Educația religioasă în familie.*

Urmăază conferența, mult aplaudată pentru tăria concluziilor și energia expunerii. a dsoarei Valeria Greavu, directoara a Internatului Asociațiunii din Sibiu, despre: *Educația sistematică în gospodărie și industrie casnică.*

Prezidenta mulțumește conferențiarilor și apoi la propunerea dnei Maria Botiș dela Arad, refenta comisiunii exmise pentru cenzurarea raportului general, se aduc următoarele hotărâri:

1. Damele sau domniile cari dăruiesc Uniunii cor. 2—100 să fie numiți membri *ajutători*, iar cei cari dăruiesc peste suma de cor. 100 membri *binefăcători*.

2. Membrele Reuniunilor asociate să țină conferențe pe sate lămurind țărancele privitor la scopurile Uniunii și dându-le instrucții privitor la creșterea igienică și morală a copiilor.

3. Fiecare Reuniune asociată să compună conspectul orfanilor din jurul lor cu ajutorul oficiilor parohiale, ori în caz de necesitate prin scaunele orfanale din districtul lor.

4. Să se facă apel la intelectualii dela sate ca și țărani să contribuie la scopurile Uniunii.

D-na *Victoria Iordășianu*, referenta comisiunii pentru cenzurarea cassei, constată că, cu sfârșitul lunei Maiu 1914, fondul neatacabil al Uniunii face cor. 801.91; fondul Orfelinatlui cor. 3053.39; iar fondul disponibil cor. 431.96; va se zică averea totală a Uniunii e de cor. 4287.96 și pe baza cărților și documentelor de cassă, prezentate comisiunii propune și Congresul hotărăște să se dea cassierei absolutoriul și să i-se exprime mulțumite pentru purtarea exactă a socotelilor.

Di dr. *Nicolae Bălan* raportează despre colectate în decursul Congresului, cu taxe de membre al Uniunii și în special, pentru fondul Orfelinatlui. După terminarea raportului ca la un semn dat se ridică din toate colțurile salei noi contribuenți și contribuente așa că în câteva minute încassarile făcute din prilejul Congresului se urcă la suma considerabilă de vre-o 3000—4000.

Fixarea locului pentru Congresul viitor e dată în grija comitetului Uniunii.

Comitetul Uniunii constă din dnele: *Maria B. Baiulescu*, Brașov, prezidentă, *Maria Cosma*, Silviu și *Elena Pop Hossu*—Longin, Deva, viceprezidente; *Virginia Vlaicu*, Brașov, cassieră; di dr. *Ioan Banciu*, prof. Brașov, secretar; și membrele: *Elena Săbădeanu*, Brașov; *Catinca Bărseanu*, Sibiu; *Elena Pop n. Maniu*, Blaj; *Ana Filip*, Abrud; *Sofia Beleş*, Arad; *Paulina Rădulescu*, Lugoj; *Elena dr. Mețianu*, Zărnești; suplente: *Maria Moldovan*, Mediaș; *Ana Pop de Lemény*. Cluj; *Lucreția Mureșian*, Turda.

Dintre cuvântările de îndrumare, rostite la sfârșitul congresului, amintesc cel al dnei *Maria Cosma* despre absoluta necesitate a creșterii fetițelor în institute de educație românești și al dsoarei prof. dr. *Stratulescu*, București, cari au fixat cu o adâncă pricepere problemele sociale, cari trebuie să muncească pe femei și Reuniunile lor.

Reviste.

Din Albania. Orașul Durazzo e întărit încât va rezista ori-cărui atac al răsculaților. Acest fapt a îmbunătățit puțin și situația principelui Wilhelm. El începe a se simți în o siguranță mai bună ca și până acum. Probabil că nici nu vor încerca asediarea orașului, căci oștile guvernului conduse de Ibrahim să luptă cu succes împotriva răsculaților din jurul orașului Elbassan. Asemeni au pățit și cei de lângă Sijak și Tirana. Ba răsculații încep a îndura și foame.

După știrile mai recente 2500 de jandarmi albanezi vor merge în Elbassan. Sosirea lor are de scop să intimideze pe răsculați.

Pentru liniștirea situației din Albania e aplicat chiar și guvernul Statelor-Unite, nord-americe, a căror ambasador Williams a plecat în Epirul de nord, ca să studieze situația de acolo. Mai înainte însă a adresat ambasadorilor de aci un circular prin care le aduce la cunoștință, că guvernul Statelor-Unite ar fi aplicat să întrevină și să facă ordine și liniște în noul principat albanez. Circulara lui Williams a produs mare surprindere în cercurile diplomatică.

Din Mexico. Situația din Mexico începe a se îndrepta spre bine. Guvernul e aplicat să garanteze partizanilor lui Huerta amnestie generală, rămânând neștirbită libertatea personală și a averilor. Svonul despre consulul japonez, că ar fi ajuns în mâinile răsculaților, se confirmă.

Criză de guvern în Franța a încetat prin faptul, că Ribot încredințat de președintele Poincaré, cu formarea noului guvern, după consfătuiri temeinice cu fruntașii singuraticelor partide politice a alcătuit noul minister. Noul guvern e: Ribot, ministru președinte și de justiție, Bourgeois — de externe, Peytral — de interne, Nouleus — de război, Delcassé, — de marină, Clementel — de finanțe, Chantemps — de colonii, Dariac — de agricultură, Jean Dupuy — afaceri comune, Reville — de comerț, Dessoye — instrucție și Maunoury, Noul guvern are în program serviciul militar de trei ani.

Italia. Muncitorimea din Ancona voia să țină duminica trecută o mare adunare de protest, cerând să nu se înființeze companii disciplinare. Adunarea de protest era să se țină deodată cu parada miliției făcute din prilejul marilor serbări naționale din Italia. Poliția a împrăștiat după sângeroase ciocniri pe muncitori, dar aceștea s'au pus în grevă. Greva s'a lăsat repede și în alte orașe mai mari ale Italiei, și după știrile mai nouă a început să iee un caracter revoluționar. Incăierări și dese ciocniri sângeroase sunt la ordinea zilei. Sunt mulți răniți și între militari și polițisti. Mai mulți însă dintre muncitori. În unele orașe greva anarhistă are și victime, precum în Firenze unde au fost omorâți doi muncitori, iar numărul răniților e mare. În Imola grevistii au aprins edificiile căii ferate. Lângă Firenze au cules șinele încât comunicația a fost întreruptă, în Fabiano au oprit un tren ce venea de către Ancona, și în Forlì au dat foc vagoanelor, ce staționau în gară. Probabil că circulația trenului se va rupe pe întreaga Italia.

În Roma încă a avut loc o mare demonstrație, iar în Ancona două trenuri pornite sub paza miliției au trebuit să se reîntoarcă fiindcă grevistii au cules șinele. În Neapol au rupt sirmele telegrafice și telefonice și au aprins porțile unei fabrici mari. Ciocniri sângeroase s'au întâmplat și în Firenze, unde au murit vre-o doi muncitori și alți mulți au fost răniți de gloanțele miliției. Situația e critică pretutindeni. Greva ia dimensiuni tot mai mari. E o adevărată stare de anarhie în aproape toate orașele Italiei.

Diverse.

Misiuni populare. După cum am anunțat în ziua primă a doua și a treia de Rusali s'au ținut misiuni populare în Bandul de câmpie. Din centru au fost trimiși ca predicatori Rev. dr. I. Marcu, președintele reuniunii de misiuni și dr. Rusu, prof. de teologie, ca diacon și confesar pâr. E. Habor, ajutând la mărturisiri și celebrarea serviciului dumnezeesc preoții din protopopiat Mureșului, mai ales On. Melente Pop și Nic. Harșian, Misionarii noștri au fost întâmpinați la intrarea în sat, de toată înțelegința și popor mult din Band, două porți triumfale, cu „Bine-ă venit”, arătau cinstea și iubirea poporului față de oaspeții sosiți. În Sâmbăta Rusaliilor Rev. canonic, a ținut vorbirea de introdu-

cere, fiind de față pe lângă credincioși de-ai noștri și străini. În ziua primă de Rusalii, la sf. liturghie, celebrată cu mare asistență, a luat parte o mulțime imensă de oameni, cari n'au încăput, în biserica altcum destul de spațioasă. Erau peste trei mii. Predica s'a ținut afară. Toate predicile au fost ascultate așa zicând de întreagă câmpia, căci au luat parte oameni din Grebeniș, Mădăraș, Șamsud, Oroaie, Șeulia, Săbad, Pogăceaua și întreg jurul, căci e cunoscut doară sufletul blând și cucernic al credincioșilor noștri de pe acele plaiuri, dintre cari unii, din Mădăraș, Șamsud și Grebeniș au venit în frunte cu preoții lor, în procesiune, să asculte cuvintele dulci și mângâitoare ale credinții noastre. — La liturghie a cântat corul din Band, înființat de protopopul Decei. Zilele acestea de înviorare sufletească au avut o influință hotărâtă și neuitată asupra credincioșilor, dovadă sunt cari s'au mărturisit, cuminecându-se parte în Band, parte în parohia lor. S'a înălțat o cruce impunătoare întru pomenirea acestor zile atât de frumoase, pusă înaintea bisericii, ca un memento, al propuselor bune, ce le-au luat credincioșii, în aceste trei zile, de cari multă vreme se va face pomenire. Cei cari au ostenit la aceste misiuni, fie încredințați, că vor trăi mult în amintirea ascultătorilor și Dumnezeu încă le va răsplăti multele eforturi. Cor.

*

Tot la sărbătorile sf. Rusalii, s'au ținut misiuni în *Tâmpăhaza*. Predicatori au fost pâr. canonic dela Lugoj dr. Iacob Radu și pâr. spiritual Ștefan Roșianu. Și aceste misiuni au succes foarte bine. Străini au participat puțin, cauza a fost lipsa de propagandă la sate, care din cauza scurtimii timpului, nu s'a putut face. S'au mărturisit și cuminecat aproape toți credincioșii din aceea comună. Mărturisirile le-au ascultat Sf. Lor: Iacob Radu, Ioan Maior, protopop, în Aiud, Șt. Roșianu, Ioan Mărian din Beldiu, Teodor Bunea, Sâncraiu, Tr. Lazar, Păgida și preotul din loc Basil Moldovanu.

Un moment plăcut a fost apariția corului din Aiud, care a cântat a doua zi de Rusalii, la sfânta liturghie, condus de avocatul dr. Ioan Maior. Cântările noastre dulci, executate cu precizie, a lăsat adâncă impresie în inimile credincioșilor. Corul e compus din domni și dame, intelectuali, meseriași, țărani și țărance din Aiud.

Vizita țarului la Constanța. Suveranii Rusiei însoțiți de țareviciul Alexis Nicolaevici și de cele patru fiice ale lor, vor sosi la Constanța, — mâine Duminecă dimineața pe bordul iahtului imperial „Standard”, care va fi escortat de 2 cuirasate și de patru contratorpiloare. Cu autorizația M. Sale regelui Carol, șase oficeri aviatori au fost însărcinați să meargă la Constanța, spre a saluta familia imperială rusă în timpul vizitei ce va face Curții regale române în acel oraș. Aviatorii au ordin, ca în timpul dezlării, ce va avea loc la Constanța în fața familiei imperiale rusești, să evolueze, aducând astfel salutul aviațiunii militare române, Țarului precum și regelui Carol.

Din România. Alegerile pentru constituantă au dat până acum următorul rezultat. În Cameră: 145 liberali, 22 conservatori, 15 conservatori democrați, 2 naționaliști, 5 independenți.

Împăratul Germaniei la Konopist. Împăratul Wilhelm sosit la Konopist, în Boemia, ca să facă vizita moștenitorului nostru de tron Francisc Ferdinand. Vizita împăratului Wilhelm la Konopist e viu comentată de foi și i-se atribuie mare importanță, cercurile oficiale spun însă că venirea împăratului la Konopist este curat numai un act de curtoasie. Cu trenul de seară împăratul se întoarce acasă.

Examenul de maturitate la gimnaziul din Beiuș. Sâmbătă, 6 Iunie isprăvirăm cu examenul de maturitate. S'au prezentat 42 inși, au reușit cu foarte bine 3, cu bine 15, maturi 24, n'a căzut nici unul. Prezident a fost Ilustr. dr. Siegescu.

Ilustr. episcopul Radu azi pleacă la *Marienbad* să-și caute de sănătate.

La noua preparandie de fete din Lugoj, vor fi numite după cum suntem informați directoare și profesoară de limbă și istorie d-șoara *Elisabeta Buteanu*, până acum directoare la internatul de fete din Beiuș și d-șoara *Elenora Ciurdariu* cenzurată din științele naturale la Universitate din Budapesta. Ambele din Beiuș.

În jurul logodnei A. S. R. Principesei Elisabeta. Cu toate știrile contrari, căsătoria principelui Gheorghe al Greciei cu principesa Elisabeta a României după cum scrie o foaie din Viena, va avea loc.

Este adevărat, că la început atât principele cât și principesa s'au opus planului de căsătorie, dar în cursul vizitei principelui la București cei doi tineri au început să simpatizeze, așa că greutățile principale au fost înlăturate.

Se afirmă, că logodna va avea loc în cursul acestei veri la castelul din Tegernsee, al mamei principesei Maria a României. La logodnă vor participa foarte mulți oaspeți, între cari și regina Belgiei.

Memoriul vicarului Mangra către regele Carol. Din București se anunță, că vicarul Vasile Mangra, în legătură cu incidentul său dela Academie, a înaintat regelui Carol un memoriu, în care îi expune incidentul în mod amănunțit și îi cere, în calitate de președinte de onoare, satisfacția pe care nu a primit-o nici dela Academie nici dela guvernul român.

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare al „Societății meseriașilor români din Blaj” au intrat următoarele contribuiri benevole: Emil Frâncu, preot, Cerghid 5 cor., Traian German, prof., Blaj 2 cor., Potru Suci, profesor, Blaj, din prilejul botezului fiului său Zenoviu 1 cor., I. Crețu, subprefect la Internatul de băieți, Blaj 1 cor., Absolvenții liceului din Blaj cu prilejul înălțării de 10 ani din 9/VI 1914: dr. Iuliu Hossu, profesor de teolog., Lugoj, dr. Simion Nemeș, adv., Cluj câte 5 cor., dr. Ioan Coltor, prof. de teol., Blaj, dr. Gregoriu German, adv., Uioara, Pompeiu Vladuțiu, preot, Fizeșul Gherlei, dr. Vasile Cerghizan, preot, Corpade, Iustin Hossu, agronom la adm. centrală, Ioan Chereșteș, cand. de adv. Gherla, dr. Iuliu Hațegan, medic asistent la clinica din Cluj, dr. Aug. Bardossy, adv., Hațeg, dr. Victor Suci, adv., Vașarheiu câte 2 cor., Aurel, Peculea, preot Hopârta, Sebastian Rusan, preot, Vulcan, Ioan Vișa, notar, Ponor, Victor Pop, preot, Silvaș, Aron Moldovan, preot, Ganfalău și Liviu Costea, preot, Feisa câte 1 cor. Pentru contribuiri mulțamește *G. Precup*, președintele Societății.

Alegerea membrilor congregaționali din Iara-de-jos. *Apel!* Cătră alegătorii români ai cercului electoral: Iara-de-jos.

La alegerea pentru congregația comitatensă ținută în Iara-de-jos la 11 Decembrie 1913 nici cei patru candidați de clubul nostru român din comitatul Turda-Arieș nu au reușit.

Cine poartă vina la aceasta umilire a noastră?

În locul prim preoții și învățătorii, cari nu și-au făcut datoria față de alegătorii lor, poartă vina și unii alegători, cari nu au urmat sfatul conducătorilor și vinovați au fost chiar și conducătorii aleși de clubul român, cari nu au dezvoltat nici un interes la alegerea din chestiune.

Alegerea aceasta însă în urma recursului, vice-comitele comitatului Turda-Arieș prin hotărârea de dtto 10 Ianuarie 1914 nr. 313 a nimicit-o ordonând alegere nouă, care să va ținea în Iara-de-jos în 16 Iunie a. c.

Ca să putem zice deci, că ne-am trezit din letargie și că suntem vrednici de numele ce-l purtăm, apelez la toți alegătorii din cele 24 comune curat românești, ca să-și țină de sfânta datorie a lua parte la alegerea congregațională de mai sus și a urma sfatul conducătorilor alegerii: Dr. *Iuliu Popescu*.

Membru pe viață la „Societatea meseriașilor români din Blaj” s'a înscris maturisantul Vasile Cuparescu, fiul dlui dr. Ioan Cuparescu, medic dentist în Viena, plătind taxa de 50 cor.

Scumpirea proceselor. Ministrul de finance, în conțelegere cu cel de justiție, va prezenta în curând un proiect de lege, referitor la ridicarea competențelor de timbre de pe actele procesuale. Ridicarea se va face, numai la actele procesuale, ce privesc sume mai mari de o sută coroane. Se înțelege, că deodată cu scumpirea competenței de timbru, se vor mări și speșele procesuale, pe cari le vor plăti tot cei interesați. Venitul acestei urcări de timbre se evaluează la patru milioane coroane anual.

Aviz. „Atragem atenția On. domni preoți asupra bogatului magazin de artă bisericască a lui *Ladislau Gherman*, Wien, *Mariahilferstrasse 96*, unde se află de vânzare cu prețuri moderate tot felul de ornate și vase sacre (potire, cruci, cădelnițe etc.).

(1) 9—10

Vizita țarului în România, la informația apărută în numărul nostru trecut sub titlul de mai sus, s'a omis din nebagare de seamă izvorul, din unde am reprodus, care e „Universul” din București.

A nins în Paris. În 8 Iunie, ziua sf. Medard locuitorii Parisului au fost surprinși de o neașteptată ninsoare. O parte a orașului a fost acoperită cu un strat de nea, pe când în alte părți a căzut o ploaie rece și deasă. Nu-i vorba, o plăcută surprindere, mai ales pentru lumea elegantă, ce gătește a pleca la băi.

Mari călduri în America. Se anunță din New-York, că un val de căldură s'a descărcat asupra Americii meridionale, provocând peste 50 de decese. În mai multe orașe, au pierit mulți oameni de căldurile cele mare.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Vizitație canonică.

După sf. Liturghie se face vizitație, fiind preot Andreiu Szerbák, curatori: G. Roman, S. Pop, G. Pop, T. Pop, V. Roman, St. Pop, I. Verdeș, G. Pop alui Muș, V. Roman alui Grigoruș, I. Țantaș. Se constată, că protocolul esibitor e din 1913; protocolul șed. cur. și a sen. școl. nu este, cel postal din 1905. Protocol despre predici și cateheză din 1913. Matriculele botezaților, cununaților și morților din 1835. Circularele episcoposti din 1845. Ziarul bisericii din 1858. Averea în bani 144 cor. 44 fil. În obligațiuni private 6386 cor. Porțiunea canonică 20 jugh. cat. Grădina școlii 800 st. □.

Biserica e de lemn, închinată sf. Paraschivă, zidită 1770, reparată în 1865, șindilită în 1900. E de 15 m. lungime și 7 m. lățime. Are 14 rânduri veșminte. Se află apoi: 1. Antologhion ed. II. Râmnic 1745. 2. Catavasier ed. II. Râmnic. 3. Pentecostariu ed. I. Iași 1753. 4. Strașnic ed. I. Blaj 1773. 5. Liturghier. București 1754. 6. Apostol ed. III. Buzeu 1743. 7. Evanghelie. București 1742. 8. Ceaslov. Rădăuți 1745.

Casa parohială e de piatră, cu 6 încăperi, 2 grajduri, șură, coleșnă, 3 cotețe, uscătoare de poame. Școala e de lemn, necorespunzătoare legii, numai în parte provăzută cu cele de lipsă. Locuința învățătorului de lemn, cu 3 încăperi, 2 grajduri, coleșnă, 2 cotețe. Edificiile sunt asigurate la «Transylvania». Grădina de pomărit comunală. Crucile în sat și hotar 5, susținute de credincioși și biserică. Poporul concurge cu 500 cor. la susținerea școlii. Preotul are lectical o mierță de mălaiu și una de ovăs, o zi de lucru cu jugul, sau 2 zile cu mâna. Pentru botez 1 cor., cununie cu vestiri 10 cor., prohod mare 16—40 cor., mic 2—8 c., feștanie 3—8 cor., maslu 3 cor., deslegare 2 cor., misă 1 cor. Cantorul pentru cununie 2 cor., prohod mare 2—10 cor., mic 40 fil.—1 cor. 60 fil., feștanie 50 fil.—2 c., maslu 50 fil., misă 20 fil.

Locuitorii.

Numărul locuitorilor după conscrierea oficioasă din 1910 a fost 1122, dintre cări 991 gr. cat., și 984 Români; 7 gr. cat. sunt deci Maghiari, cari cu 11 rom. cat. și 3 ref. dau contingentul de 21 al Maghiarilor. Izraeliți sunt 121, toți Nemți. A scrie și ceti știau 178, iar ungurește 84. Locuiau în 258 case, cu escepția alor 3, toate de lemn. Hotarul comunei e 3256 jugh. cat. După conscrierea preotului din 25 April 1913 numărău 920 gr. cat., în 214 fumuri. Familie mai număroasă pare familia: Roman și Pop. Cu numele Roman sunt 52 familii. Numele Pop 71 familii. Sunt apoi nume ca: Rednic, Sima, Sabadoș, Berci, Dunca, Petran, Ardelean, Puțiu, Verdeș, Mészáros, Tocaci, Petrica, Costin, Băieș, Tiodor, Serbac, Visovan, Szabó, Sibotean, Manailă, Sacaloș, Barna, Dragoș, Hotea, Mureșan, Breban, Țintaș, Kovat, Neneștean, Chindriș, Jura, Tupița, Cira, Zakariás.

După Desești mai rămâne o singură parohie pe valea Marei de vizitat. E parohia:

Crăcești—Krácsfalva.

Aceasta e așezată imediat sub dealul Gutin, în lăturea dreaptă a acestuia. E încunjurată și de alte dealuri, acoperite cu păduri. Cea mai mare parte a hotarului, care e destul de mare, de 19,634 jugh. cat. e acoperită de păduri și constituie proprietatea «Erariului». Insaș parohia este patronată de erar care se spune, că

a dat pentru zidirea casei parohiale ajutor, iar pentru zidirea bisericii 10,000 cor. Comuna a fost iobăgească și abia acuma mai nou și-au răscumpărat credincioșii puțină avere cu 28,000 cor. Aceasta ar fi fost mai înainte comuna Nyireș, sau Nagypatak, cum se numia în diplomele vechi, începând dela 1360, ca proprietate a boierilor din Giulești.

În această parohie mergem după amiază pe un drum bun, dar care tot sue, fără să se observe. Satul e foarte împrăștiat, ca satele de munte; casele ascunse în grădini pline de arbori nefructiferi, nu ca în Desești. În sat comunicația nu e așa bună, în căpul unei uliciori e poartă triumfală, fără steag, fără inscripție. Bineven-tează învățătorul Popovici românește. Biserica e și aicea pe un deluș, dar în loc mai deschis, ca 'n celelalte. E apoi de piatră, făcută de erar, dar nu e destul de solidă și interiorul prea gol, încât te lasă de tot rece. În aceasta se fac rugăciunile dela litie, după cari predică Rs. Domide, cu textul: «Pacea mea dau vouă, pacea mea las vouă» etc... În popor zărești figuri frumoase, atât între bărbați, cât și femei. Bate la ochi mai ales tinărul Ioan Paul cu plete blonde, el însuși blond, cu fața de aprod șezând pe treptele dela pod. Lângă el V. Roman o frumseță brunetă. După litie Preasfinția Sa vizitează școala, unde ca ceva deosebit este o colecție de minerale, aparate de fizică și arhivă. E un învățător harnic Petru Popovici. Acesta aduce poporului și foi, mai ales «Poporul Român».

La ieșirea din biserică mai mulți credincioși se plâng în contra ștolelor și-și exprimă dorința de-a avea preoți din Ardeal. Li-se spune, că ei sunt cauza, că ștolele sunt așa mari, pentruce cer să li-se facă atâtea ceremonii, chiar și care nu sunt prescrise, ba poate nici chiar permise. Se plâng apoi contra vitregiei sorții, că trebuie să meargă la lucru până prin Bănat, la Vulcan, România și America. Pământ au puțin și acela ne-fructifer.

Vizitație canonică.

După acestea se face la casa preotului Ioachim Făt, un om apatic, care conduce parohia din 1891, vizitație canonică. Se spune, că se ocupă cu traduceri din limbi străine, dar numai pentru sine, căci n'a edat nici una. Nu se ocupă însă îndestul cu credincioșii. Are o bibliotecă frumoasă și aceea îl preocupă. Curatori are pe: G. Ursan, V. Roman, G. Tepei, T. Tepei, M. Costin, T. Chira, V. Chira, I. Costin. Se constată, că protocolul esibitor e din 1856, protocolul șed. cur. nu este, cel postal din 1891. Protocol despre predici și cateheză nu este. Matriculele botezaților, cununaților și morților din 1816. Circularele episcoposti din 1856—azi. Ziarul bisericii din 1859. Averea în bani e 9 cor. 26 fil., în obligațiuni 554 cor. Porțiunea canonică 81 jugh. cat. 773 st. □.

Biserica e de piatră, coperișul e în stare slabă. Are 8 rânduri veșminte. Se află apoi în ea: 1. Apostol. Buzău 1743. 2. Ceaslov. Blaj 1778. 3. Evanghelie. Iași 1762. 4. Triod. Iași 1747.

Casa parohială e de piatră, cu 6 încăperi, grajd, șură, coteț, coleșnă. Școala de piatră, necorespunzătoare legii, înzestrată cu recvizitele trebuincioase. Locuința învățătorului de piatră, cu 4 încăperi, grajd, coteț, coleșnă. Edificiile sunt asigurate la «Transylvania».

Cruci în hotar sunt 3. Poporul concurge cu 300 cor. la susținerea școlii. Preotul are lectical o mierță mălaiu și una ovăs, o zi de lucru cu jugul, sau 2 cu palma, cu mâncarea lor. Pentru botez 1 cor., cununie 12 cor., prohod mare 4—40 cor., mic 4 cor., maslu 4 cor., misă 1 cor., feștanie mare 4—8 cor., deslegare 2 cor. Cantorul cununie 1—2 cor., prohod mare 1 c. 40 fil.—12 cor., mic 1 cor. 40 fil., maslu 1 cor. 40 fil., feștanie 1 cor. 40 fil.—2 cor., misă 20 fil.

Numărul locuitorilor după conscrierea oficioasă din 1910 e 1448. Dintre aceștia 1286 gr.-cat și 1256 Români. Izraeliți 124, rom. cat. 29, ref. 9. După naționalitate 41 Maghiari, 119 Nemți, 1 Tăut, 1 Slovac, 17 Rutheni, 14 de altă naționalitate. A scrie și ceti știau 468, ungurește 92. Locuiau în 268 case cu excepția alor 4, toate de lemn. După conscrierea preotului 4 April, 1913 au fost 1267 credincioși, cu 19 mai puțin dar decât în 1910. Dintre Români nu sunt familii cari se preponderă. Au nume ca: Ardelean, Andreica, Bandrea, Bontoș, Bózai, Burian, Bohotici, Breban, Boloachă, Fodoruț, Geț, Hotea, Roman, Cadar, Hofer, Covaci, Chira, Corueștean, Costin, Lunei, Mureșan, Mununari, Paul, Păscan, Petric, Poenariu, Pop, Rus, Sakalos, Tepei, Tomja, Tăut, Tiodar, Tincó, Tupița, Ursan, Vraja, Șerban.

Despărțirea de tract. Indemnare la o activitate mai intensivă și mai conștientă în tot Maramurășul.

După agendele oficioasă să dă ogină la preotul cu care ocazie protopopul Bârlea salută pe lung pe Arhieru acum când a sfârșit vizitarea tractului său. Preasfinția Sa răspunde emoționat, cu lacrimi în ochi, că vizitând Maramurășul i-s'a potențat dragostea față de poporul nobil și bun de acolo. *Roagă preoțimea să lucreze și mai mult pentru deșteptarea acestui popor, ca să-i fie vieața conștientă. Să fie gata a se jertfi pentru el, pentru deșteptarea lui, căci e vrednic de aceasta, acest popor bun.* Mulțamește d-lui protopretore Mihályi, care atât lucră pentru binele poporului, mulțamește preoților și notarilor dintre cari mulți sunt fii ai bisericii.

Când ne-am reîntors la Giulești era deja seară. În Desești ne așteptau oamenii cu lumini, postați de 2 laturi ale drumului. Era o privescătoare frumoasă a vedea de pe un dâmb, intrând în sat 2 șiruri lungi de lumini. Când am ieșit din sat, călăreții s'au reîntors și unul dintre ei a strigat: «Iljen, să trăiască!» La cină în Giulești, Prea sfinția Sa a vorbit pentru Gavril Mihályi și gazda casei. A răspuns Mihályi, salutându-l în numele comunelor în cari mergem.

V. Protopopiatul Sighetului.

Cu ziua de mâine, intrăm în al V-lea protopopiat al Maramurășului, în cel al Sighetului. Cum spune vicariul Tit Bud în «Date istorice pg. 14—16», acesta e protopopiat vechiu. S'au ținut și unele parohii rutene de el, având din când în când, și protopopi ruteni. Parohiile române, cari s'au ținut și se țin și azi de acest district sunt: Apșa de jos cu 2 beneficii, Apșa de mijloc, 2, beneficii 3. Biserica albă. 4. Iapa. 5. Rona de jos. 6. Sarasău. 7. Săpânța. 8. Sat-Slatina cu filia Ocna-Slatina și orașul Sighet.

Dintre protopopii mestecați, când Ruteni când mai puțin Români, mai merituos apare Alexandru Lazarde Purcăreț, paroh în Apșa de mijloc protopop dela 1840—1868. De origine a fost din Chior, crescut de Unchiul său Florian Lazar, paroh în Breb. — Se vede, dar și de-aici, că în acele vremi puteau să fie și preoți din alte părți în Maramurăș. Azi de la 1902 conduce oficiul protopopesc Tit Bud, vicariul Maramurășului, având din anul 1910 și protopop ajutor pe Ioan Doroș, paroh în Sat-slatina.

17 Iulie—Joi.

În o frumoasă zi de vară plecăm la 8 și 10 minute cu trăsurile lui Dr. Ion Mihályi, Petru Mihályi, Dr. Rednic, medic în Sighet și alte 12 trăsurile la:

Sighet—Máramarossziget.

Calea la Sighet.

La Vad se alătură Darius Vlad din Nănești, cu dna, Iuliu Dragoș din Vad și Șt. Anderco din Oncești. O curiozitate deosebită te cuprinde față de primirea dela oraș. Spre Sighet valea se strâmtă, închizându-se la vre-o 3 klm. bazenul dela Vad. La strâmtură așteaptă vicecomitele Szabó Sándor cu un alt domn, cu 2 trăsurile. Vorbire nu se ține. Vicecomitele după un popas scurt se suie cu Preasfinția Sa. Cărnim puțin la dreapta terenul se deschide, apărând șesul dela Sighet și orașul. La capătul orașului poartă triumfală cu steaguri în colorile patriei, emblema Ungariei, a comitatului și inscripția: «Isten hozott!» Binevențează Szaplóczai István viceprimarul orașului, nefind primarul acasă. Preasfinția Sa spune, că-n tot locul l-au primit bine, se recomandă în dragostea lor, cum și el, are față de toți orășanii. Români s'au fost pus la-olaltă și strigau: «să trăiască», uitându-se cam chior unii străini la ei. S'au înșiruit trăsurile peste 50. Erau un cortegiu impunător, dar prea oficios. Nu era dragostea aceea ce-o observai pe sate la popor. Erau multe figuri curioase pe drum de tot neamul, mai ales de cel ales, dar se înholbau priveau numai curioși fără bucurie și dragoste. Pe multe case erau arborate steaguri, mai ales pe strada ce să zice românească. Dela poarta triumfală, până la biserică e cam 1½ klm. Orașul pare de tot necurat, căci doară e jidovesc. Biserica e pe-o uliță laterală Thökölyi út dar aproape de centru. La ușa bisericii binevențează Dr. Ion Mihályi prot. fiscal comitatens. Se fac apoi rugăciunile dela litie, după cari Preasfinția Sa spune programul.

Banchet pentru conducătorii oficiilor.

Preasfinția Sa face vizitele îndatinate, iar noi suntem liberi. La 1 oră e banchet la vicarul Tit Bud, pentru conducătorii oficiilor, în frunte cu vicecomitele. Dispoziția e oficioasă. N'a fost nici un Român, afară de cei în suită. Vicarul Bud se silește, să facă dispoziție bună, spre care scop spune, că îngropând odată un copil fiind rece vicecomitele i-a zis, să-și pună șapca pe cap. I-a răspuns: „Nem kell nekem! Énekelek én az oláhnak így is 2 k. ért, 2 órá hozzat”. Medicul de lângă mine — numele nu imoartă — spune, că sunt în Maramurăș unii preoți cari nu se poartă bine. Înțelege din punct de vedere patriotic. Referitor la aceștia îi spuneau numai în «Titusz bácsi: Vigyáz rá» și îndată făcea rânduală. N'au lipsit nici toastele. Vicecomitele toastează frumos pentru Preasfinția Sa, spune, că a vrut să viziteze mai întâiu Maramurășul. Cauza a fost, că mai înainte a avut legături cu fiii acestui ținut. Mai ales însă a fost cuprins, ca și decedatul episcop Szabó de îngrijorarea față de viitorul acestuia cât s'a pornit o mișcare periculoasă pentru biserică. Nu e rău dispus față de frații orientali. El știe și vrea să respecte libertatea și pacea confesională, dar aceasta numai atunci e posibilă dacă se respectă posesiunea singuraticelor confesiuni, căci precum în dreptul privat, dacă se atacă posesiunea se produce tulburare, așa și în cele sufletești.

Ei au conturbat posesiunea aceasta și acum a venit să stabilească liniștea. se roagă de autorități să-i stee întru ajutor, căci e și în interesul statului acesta.

(Va urma).

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Nr. 25/1914.

Concurs.

Cu începutul anului școlar 1914/1915, este a se ocupa postul al II-lea de învățătoare, la școala elementară de fetețe din Abrud (Abrudbánya), susținută de „Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur”.

În scopul acesta sunt invitate toate acele candidate de învățătoare, cari doresc a ocupa acest post, să-și înainteze cererile concursuali, cel mult până în 10 Iulie n. a. c. la adresa secretarului Reuniunii în Abrudbánya.

Cererile intrate mai târziu, precum și acele cereri, cărora nu li s'a putut aceluia atestatul de calificare învățătoresc, nici extrasul de botez al candidatei, — nu s'au lua în considerare.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: Salarul normat în legile statului, obligator și pentru susținătorii școlilor confesionale, — va fi solvit din cassa Reuniunii

în rate lunare anticipative —; apoi cuartir liber în edificiul școlii.

Candidatele, cari pe lângă calificarea necesară învățătorilor dela școlile elementare populare cu limba de propunere română, vor dovedi că posedă calificare corespunzătoare și din lucrul de mână și pian, — vor fi preferite.

Nou aleasa învățătoare e îndatorată să observe dispozițiile regulamentului intern al Reuniunii; să conducă elevele școlii în fiecare Duminică și sărbătoare la biserică; în caz de lipsă să catehizeze, — deci va trebui să posedă calificarea necesară și din studiul religiei; iar pentru cazul când la aceasta școală s'ar inaugura cursul de repetiție economică, e îndatorată să instruiască elevele acestui curs, fără a reflecta la alte dotațiuni.

Din ședința comitetului Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur, ținută la 29 Maiu 1914.

Ana Filip
prezidentă.

Iosif Gombos
secretar.

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zături de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuier, ciuscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, ținătoare de cărbuni și lemne, vâtrae, lopiți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabil, dimpreună cu saltea de sârmă, divanul școl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini scl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

pregătitor de mobile de fer și aramă în
A R A D.

(66) 22—52

Istoria bisericească pentru școlile elementare greco-catolice de Stef. Roșian.
Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

HOTEL SAVOY

BUDAPEST VIII. Jozsef

körut 16.

Hotel modern nou, aranjat **calorifer**, cu apă caldă și rece în toate odăile, zi și noapte **lift**, sub conducerea personală a proprietarului **RENDES SZIDOR**.

Camere cu un pat dela 3 cor., cu 2 paturi dela 5 cor. în sus, dimpreună cu încălzit, luminat și serviciu. Camerele sunt absolut curate. Sistemul **penzion** introdus din nou, cu provizie la zi à 4 Cor. În cas de sălășuire pe timp mai îndelungat, după acord, să dă scăzământ de preț. Camere pe lună 80 Cor.

(23) 3—5.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5,755,858.27
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,635,328.12
Starca asiguraților cu sfârșitul anului 1913	foc	144,436,366.—
	viață	12,067,702.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,696,458.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

8 47—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopot și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Fiul lui Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric

43. 57—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețucanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.